

การดูหมิ่นเหยียดหยามศาสนา กับความรับผิดทางอาญา

๑. บทนำ

“ศาสนา” หรือ Religion คือ หลักคำสอนที่เป็นแบบแผนของความเชื่อ ความมั่นคงทางจิตใจ และเป็นแบบแผนพฤติกรรมของมนุษย์ เพื่อนำมนุษย์ไปสู่เป้าหมายที่ตั้งงามในชีวิต^๑ โดยศาสนาต่าง ๆ ในโลกนี้มีอยู่มากมายหลายศาสนา เช่น ศาสนาพุทธ ศาสนาคริสต์ ศาสนาอิสลาม ศาสนาพราหมณ์ - ฮินดู ศาสนายิว เป็นต้น แต่ทุกศาสนาล้วนสั่งสอนให้บุคคลทุกคนเป็นคนดี มีศีลธรรม และอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นได้อย่างปกติสุข นอกจากนี้ ศาสนายังมีความสำคัญต่อสังคมมนุษย์ เพราะศาสนาเป็นบ่อเกิดของขนบธรรมเนียมประเพณีที่ตั้งงาม เป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต กำหนดให้ศาสนิกชนดำเนินวิถีชีวิตตามหลักธรรมคำสั่งสอน เป็นแหล่งรวบรวมและเผยแพร่ศิลปวิทยาการด้านต่าง ๆ ทั้งทางด้าน การแพทย์ ศิลปกรรม สถาปัตยกรรม การช่าง การดนตรี และหัตถกรรม เป็นเครื่องส่งเสริมความมั่นคงในการปกครองประเทศ และเป็นสิ่งที่พึ่งทางใจเมื่อเกิดความทุกข์ ดังนั้น ศาสนิกชนทุกคนจึงมีหน้าที่ศึกษาหลักธรรมคำสั่งสอนของศาสนา เข้าร่วมประกอบพิธีกรรมทางศาสนา ปกป้องและสืบทอดศาสนาตลอดจนไม่ลบหลู่หรือเหยียดหยามศาสนาอื่น ๆ

การกระทำด้วยประการใด ๆ อันเป็นการดูหมิ่นเหยียดหยามศาสนาอื่น เช่น การทำลายศาสนสถาน หรือศาสนวัตถุอื่น นอกจากจะเป็นสิ่งที่ไม่สมควรกระทำแล้ว ผู้กระทำยังอาจมีความผิดอาญาตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒๐๖ ความผิดเกี่ยวกับศาสนาในฐานะความผิดอันเป็นการเหยียดหยามศาสนาอีกด้วย และเพื่อให้เกิดความเข้าใจในบทบัญญัติของกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการเหยียดหยามศาสนาดังกล่าว อันจะเป็นประโยชน์ต่อการปกป้องคุ้มครอง และสืบทอดสถาบันศาสนาให้ดำรงอยู่คู่กับสังคมไทย คอลัมน์ การปฏิรูปกฎหมาย : LAW REFORM จึงขอนำเสนอบทความเรื่อง “การดูหมิ่นเหยียดหยามศาสนากับความรับผิดทางอาญา” ดังนี้

^๑ ความหมายของ “ศาสนา” สืบค้นข้อมูลจากเว็บไซต์คลังปัญญา : www.panyathai.or.th.

๓. ลักษณะความผิดฐานดูหมิ่นการเหยียดหยามศาสนา^๒

การดูหมิ่นเหยียดหยามศาสนา หรือ Blasphemy นั้น โดยทั่วไปนั้นมักจะมีลักษณะเป็นในด้านการพูดหรือการเขียนที่เป็นไปในทางมุ่งร้ายต่อพระเจ้า นามของพระเจ้า ลักษณะหรือเอกลักษณ์ของพระเจ้า หรือศาสนาของพระเจ้า

จากลักษณะดังกล่าวจะพิจารณาเห็นได้ว่าเป็นการยากที่จะกำหนดให้มีความชัดเจนว่าการกระทำในลักษณะใด หรือการไม่กระทำในลักษณะใด ที่มีลักษณะเป็นการดูหมิ่นเหยียดหยามศาสนา ทั้งนี้ เนื่องจากเป็นเรื่องที่ขึ้นอยู่กับแนวคิด ภูมิหลัง และบริบททางสังคมโดยรวมของแต่ละประเทศ ในบางประเทศ เช่น สหรัฐอเมริกา การกระทำในลักษณะดังกล่าวอาจไม่ถือว่าเป็นความผิด แต่เป็นเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น และการบัญญัติกฎหมายห้ามการแสดงออกเช่นนั้นอาจขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญได้ หรือในบางประเทศ เช่น สหราชอาณาจักร ได้เคยมีการบัญญัติกฎหมายกำหนดให้การเหยียดหยามศาสนาเป็นความผิดไว้แต่ก็ได้มีการยกเลิกไปในปี ค.ศ. ๒๐๐๘ ในขณะที่บางประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเทศที่มีศาสนาอิสลามเป็นศาสนาประจำชาติ เช่น ปากีสถาน มาเลเซีย และอินโดนีเซีย ได้กำหนดให้การเหยียดหยามศาสนานั้นเป็นความผิด

จากรายงานการศึกษากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการเหยียดหยามศาสนาในหลายประเทศพบว่า กฎหมายดังกล่าวมีผลกระทบต่อสิทธิมนุษยชนอันมีสาเหตุเนื่องมาจากความไม่ชัดเจนของบทบัญญัติ ทำให้ประชาชนผู้ปฏิบัติไม่อาจทราบได้ว่า การกระทำของตนเป็นความผิดตามกฎหมายหรือไม่ และกรณีดังกล่าวอาจส่งผลเลวร้ายมากยิ่งขึ้นในบางประเทศที่มีแนวคิดทางประชาธิปไตยที่ไม่เข้มแข็งพอ เพราะกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดอันมีลักษณะที่เหยียดหยามศาสนาอาจถูกนำไปใช้เป็นเครื่องมือทางการเมือง เพื่อจัดการกับฝ่ายตรงข้ามหรือมีความเห็นทางศาสนาที่แตกต่างกันได้

๓. บทบัญญัติของกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับศาสนา

โดยที่ประเทศไทยเป็นประเทศที่มีจารีตประเพณีที่ดีงาม และคนไทยมีอุปนิสัยโอบอ้อมอารี มีน้ำใจ ไม่นิยมการเผชิญหน้าหรือมีความขัดแย้งกับบุคคลอื่น และมีความสุขตามอัตภาพ ชาวไทยทุกศาสนาจึงอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุขเรื่อยมา และไม่ค่อยพบการแสดงออกที่มีลักษณะอันเป็นการเหยียดหยามศาสนาอันจนเป็นเหตุให้สังคมโดยรวมเกิดความขัดแย้งมากนัก อย่างไรก็ตาม หากมีการกระทำอันมีลักษณะเป็นการเหยียดหยามศาสนาเกิดขึ้น ผู้กระทำย่อมมีความผิดและต้องรับโทษตามกฎหมาย โดยกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการรับรองและคุ้มครองเสรีภาพในการถือศาสนา นิิกาย หรือลัทธินิยม หรือความผิดในลักษณะเหยียดหยามศาสนา มีดังนี้

๓.๑ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๓๗ ได้บัญญัติว่า

“บุคคลย่อมมีเสรีภาพบริบูรณ์ในการถือศาสนา นิิกายของศาสนาหรือลัทธินิยม ในทางศาสนา และย่อมมีเสรีภาพในการปฏิบัติตามศาสนธรรม ศาสนบัญญัติ หรือปฏิบัติพิธีกรรมตามความเชื่อถือของตน เมื่อไม่เป็นปฏิปักษ์ต่อหน้าที่ของพลเมืองและไม่เป็นการขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน

^๒สรุปข้อมูลจาก สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา, การดูหมิ่นเหยียดหยามศาสนา (Blasphemy), ข่าวสารพัฒนากฎหมาย ลำดับที่ ๖๒ วันที่ ๓ ธันวาคม ๒๕๕๓.

ในการใช้เสรีภาพตามวรรคหนึ่ง บุคคลย่อมได้รับความคุ้มครองมิให้รัฐกระทำการใด ๆ อันเป็นการรอนสิทธิ หรือเสียประโยชน์อันควรมีควรได้ เพราะเหตุที่ถือศาสนา นิกายของศาสนา ลัทธินิยมในทางศาสนา หรือปฏิบัติตามศาสนธรรม ศาสนบัญญัติ หรือปฏิบัติพิธีกรรมตามความเชื่อที่แตกต่างจากบุคคลอื่น”

เมื่อศาสนาเป็นเรื่องของความคิด ความเชื่อที่บุคคลมีอยู่ กฎหมายจึงไม่อาจเข้าไปห้ามความคิดหรือความเชื่อได้นั้นได้ รัฐธรรมนูญจึงได้บัญญัติรับรองเสรีภาพในการถือศาสนาของบุคคลไว้อย่างสมบูรณ์ กล่าวคือ เสรีภาพในการถือศาสนาเป็นเสรีภาพโดยเด็ดขาด รัฐจะออกกฎหมายมาจำกัดเสรีภาพเช่นนี้ไม่ได้ สำหรับเสรีภาพในการปฏิบัติตามศาสนธรรม หรือพิธีกรรมตามความเชื่อซึ่งเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการถือศาสนานั้น บุคคลย่อมปฏิบัติตามศาสนธรรม หรือพิธีกรรมตามความเชื่อได้เมื่อไม่เป็นปฏิปักษ์ต่อหน้าที่ของพลเมืองและไม่เป็นการขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน นอกจากนี้ รัฐธรรมนูญยังได้บัญญัติคุ้มครองเสรีภาพในการถือศาสนาของบุคคลอีกชั้นหนึ่ง โดยห้ามมิให้รัฐกระทำการใด ๆ อันเป็นการรอนสิทธิ หรือเสียประโยชน์อันควรมีควรได้ เพราะเหตุที่ถือศาสนา หรือปฏิบัติตามศาสนธรรม หรือพิธีกรรมตามความเชื่อที่แตกต่างจากบุคคลอื่น^๓ รวมทั้งบัญญัติให้รัฐต้องดำเนินการตามแนวนโยบายด้านศาสนา สังคม การสาธารณสุข การศึกษา และวัฒนธรรม ตามมาตรา ๗๙ โดยรัฐต้องให้ความอุปถัมภ์และคุ้มครองศาสนา ส่งเสริมความเข้าใจอันดีและความสมานฉันท์ระหว่างศาสนิกชนทุกศาสนา และสนับสนุนให้มีการนำหลักธรรมของศาสนามาใช้เพื่อเสริมสร้างคุณธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิตอีกด้วย

^๓มานิตย์ จุมปา, คำอธิบายรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (พ.ศ. ๒๕๔๐), พิมพ์ครั้งที่ ๕ กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์นิติธรรม ๒๕๔๖, หน้า ๗๙ - ๘๐.

๓.๒ **ประมวลกฎหมายอาญา** ได้บัญญัติให้ความคุ้มครองสถาบันศาสนา ด้วยการห้ามมิให้มีการเหยียดหยามศาสนา ก่อความวุ่นวายในที่ประชุมทางศาสนา และการแต่งกายหรือใช้เครื่องหมายเลียนแบบพระหรือนักบวช โดยบัญญัติไว้ในลักษณะ ๔ ความผิดเกี่ยวกับศาสนา มาตรา ๒๐๖ - ๒๐๘ สรุปได้ดังนี้

ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒๐๖ “ผู้ใดกระทำด้วยประการใด ๆ แก้ววัตถุหรือสถานอันเป็นที่เคารพในทางศาสนาของหมู่ชนใด อันเป็นการเหยียดหยามศาสนานั้น ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ ๑ ปี ถึง ๗ ปี หรือปรับตั้งแต่ ๒,๐๐๐ บาท ถึง ๑๔,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ”

ความผิดฐานเหยียดหยามศาสนานี้ เป็นกรณีที่ผู้ใดกระทำด้วยประการใด ๆ ต่อวัตถุ เช่น พระพุทธรูป ไม้กางเขน หรือสถานที่ เช่น โบสถ์ วิหาร สุเหร่า ซึ่งเป็นที่เคารพในทางศาสนาโดยเจตนา และการกระทำดังกล่าวมีลักษณะเป็นการเหยียดหยามศาสนาเมื่อพิจารณาตามความรู้สึกของคนทั่วไป โดยคำว่า “เหยียดหยาม” ในที่นี้หมายถึง “ดูหมิ่น” และจะต้องเป็นการกระทำต่อวัตถุหรือสถานที่อันเป็นที่เคารพในทางศาสนาเท่านั้น ไม่รวมถึงการกล่าวถ้อยคำดูหมิ่นหรือการกระทำต่อตัวบุคคลผู้ปฏิบัติศาสนา เช่น พระภิกษุ บาทหลวง อิหม่าม โดยไม่มีการกระทำใด ๆ ต่อวัตถุหรือสถานที่เลย^๕ อย่างไรก็ตาม ความผิดฐานนี้กฎหมายไม่ได้มีเจตนารมณ์เพียงเพื่อปกป้องวัตถุหรือสถานที่อันเป็นที่เคารพในทางศาสนาเท่านั้น แต่บทบัญญัติดังกล่าวมีเจตนารมณ์เพื่อปกป้องคุ้มครองสถาบันศาสนาและความรู้สึกนึกคิดของศาสนิกชนทุกคนเป็นสำคัญ

ตัวอย่างของการกระทำที่เป็นความผิดฐานนี้ได้แก่ พระพุทธรูปเป็นที่เคารพสักการะในทางศาสนาของประชาชนผู้นับถือศาสนาพุทธทั่วไป การกระทำของจำเลยตามที่ปรากฏในภาพถ่ายจำเลยแต่งกายเป็นภิกษุแล้วใช้เท้าข้างหนึ่งยืนอยู่บนฐานพระพุทธรูปปางห้ามญาติ โดยเท้าจำเลยอยู่บนส่วนหนึ่งของพระบาทพระพุทธรูปยกมือขวาขึ้นเลียนแบบพระพุทธรูป ส่วนใบหน้าของจำเลยแสดงท่าทางล้อเลียนถลึงตาอ้าปากเช่นนี้ นอกจากจะเป็นการไม่เคารพต่อพระพุทธรูปแล้ว จำเลยยังได้แสดงตนเสมอกับพระพุทธรูป จึงเป็นการกระทำอันไม่สมควรและเป็นการดูหมิ่นเหยียดหยามพุทธศาสนา จำเลยจึงมีความผิดตามที่จำเลยอ้างว่า จำเลยทำพิธีรักษาโรคโดยนั่งเพ่งกระแสดิจเกิดตัวลอยขึ้นไปยืนอยู่บนฐานพระพุทธรูปไม่มีเจตนาล้อเลียนนั้น เป็นข้ออ้างที่ไม่สมเหตุสมผลและไม่มีพยานหลักฐานสนับสนุน ไม่มีน้ำหนักหักล้างพยานหลักฐานโจทก์ได้ (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๘๐๗/๒๕๕๐) จำเลยฉีกธงชาติไทยอันมีความหมายถึงรัฐเพื่อเหยียดหยามประเทศชาติ และยังมีตีทุบเศียรพระพุทธรูปอันเป็นที่เคารพในทางศาสนาของพุทธศาสนิกชนอันเป็นการเหยียดหยามศาสนา อันเป็นคนละเจตนา แต่ละเจตนาเป็นความผิดในตัวเองแยกจากกันเป็นความผิดคนละกระทงแม้กระทำต่อเนื่องกัน และแต่ละกระทงดังกล่าวคือ เจตนาในการทำให้เสียทรัพย์เช่นเดียวกัน จึงเป็นความผิดหลายบทในแต่ละกระทง กล่าวคือ จำเลยมีความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๘, ๓๖๐, ๙๐ กระทงหนึ่ง และมาตรา ๒๐๖, ๓๖๐ ทวิ, ๙๐ อีกกระทงหนึ่ง (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๕๑๙๙/๒๕๓๓) การขูดเจดีย์ซึ่งเป็นที่สักการะในทางพุทธศาสนา แม้จะมุ่งเพื่อค้นหาทรัพย์ก็ตีก็มีความผิดฐานนี้ (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๘๔๖/๒๕๘๓)

^๕เกียรติชจร วัจนะสวัสดิ์, กฎหมายอาญา ภาคความผิด เล่ม ๒, พิมพ์ครั้งที่ ๕ กรุงเทพฯ : ห้างหุ้นส่วนจำกัด จีรัชการพิมพ์ ๒๕๕๐, หน้า ๑ - ๓.

ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒๐๗ “ผู้ใดก่อให้เกิดการรบกวนวุ่นวายขึ้นในที่ประชุมศาสนิกชนเวลาประชุมกัน นมัสการ หรือกระทำพิธีกรรมตามศาสนาใด ๆ โดยชอบด้วยกฎหมาย ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน ๑ ปี หรือปรับไม่เกิน ๒,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ”

ความผิดฐานก่อความรบกวนวุ่นวายในที่ประชุมทางศาสนา^๑ เป็นกรณีที่ผู้ใดก่อให้เกิดการรบกวนวุ่นวาย เช่น ส่งเสียงเอะอะโวยวาย ร้องรำทำเพลง ขึ้นในที่ประชุมศาสนิกชนในขณะเวลาประชุมนมัสการ หรือกระทำพิธีกรรมตามศาสนาใด ๆ โดยชอบด้วยกฎหมาย โดยเจตนา ตัวอย่างของการกระทำที่เป็นความผิดฐานนี้ ได้แก่ คืบเกิดเหตุมีการชุมนุมกันกระทำพิธีสวดมนต์ทำบุญฉลองกระดูกผู้ตายตามพุทธศาสนาบนหอสวดมนต์ จำเลยขึ้นมาส่งเสียงเอะอะอื้อฉาวซ้ำยังกล่าวว่า พระนี้ยุ่งจริง พระไม่มีความหมายแล้วจำเลยนั่งลงใช้มือตบกระดาน ๗ - ๘ ครั้ง และชักปืนพกออกจากเอวมาถือไว้หันปากกระบอกปืนมาทางพระ แล้วปืนตกลงยังพื้นหอสวดมนต์ การกระทำของจำเลยดังกล่าว ถึงแม้ผู้ไปชุมนุมกันจะไม่มีปฏิกริยารบกวนวุ่นวายขึ้นก็ตาม ก็ยังถือได้ว่าเป็นความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒๐๗ (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๑๐๐/๒๕๑๖) ชาวบ้านประชุมกันนมัสการถวายต้นดอกไม้และปราสาทผึ้งต่อพระภิกษุเจ้าอาวาส จำเลยเข้าไปด่าพระภิกษุและเอาปราสาทผึ้งไปเตะเล่นเป็นความผิดตามมาตรานี้ (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๓๙๒/๒๕๐๐)

ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒๐๘ “ผู้ใดแต่งกายหรือใช้เครื่องหมายที่แสดงว่าเป็นภิกษุ สามเณร นักพรตหรือนักบวชในศาสนาใดโดยมิชอบ เพื่อให้บุคคลอื่นเชื่อว่าตนเป็นบุคคลเช่นนั้น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน ๑ ปี หรือปรับไม่เกิน ๒,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ”

ความผิดฐานแต่งกายหรือใช้เครื่องหมายเลียนแบบพระหรือนักบวช^๒ เป็นกรณีที่ผู้ใดแต่งกายหรือใช้เครื่องหมายที่แสดงว่าเป็นภิกษุ สามเณร นักพรตหรือนักบวชในศาสนาใดโดยมิชอบ โดยเจตนา และมีเจตนาพิเศษเพื่อให้บุคคลอื่นเชื่อว่าตนเป็นบุคคลเช่นนั้น ทั้งนี้ หากผู้กระทำไม่มีเจตนาพิเศษดังกล่าว เช่น แต่งกายเป็นพระเพื่อแสดงละครผู้กระทำความผิดไม่มี ความผิดฐานนี้

ตัวอย่างของการกระทำที่เป็นความผิดฐานนี้ ได้แก่ แต่งกายเป็นภิกษุในศาสนาพุทธ โดยมีขอบ เพื่อให้บุคคลอื่นเชื่อว่าตนเป็นภิกษุในศาสนาพุทธเป็นการกระทำความผิดเกี่ยวกับศาสนา ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒๐๘ (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๗๐๖๔/๒๕๔๔) ตามพระราชบัญญัติ คณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ มาตรา ๒๙ การสละสมณเพศเพราะถูกจับโดยต้องหาว่ากระทำความผิด อาญามีได้ ๓ กรณี คือ (๑) เมื่อพนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการไม่เห็นสมควรให้ปล่อยชั่วคราวและเจ้าอาวาสแห่งวัดที่พระภิกษุรูปนั้นสังกัดไม่รับมอบตัวไว้ควบคุมพนักงานสอบสวน มีอำนาจจัดดำเนินการให้สละสมณเพศได้ (๒) เมื่อพนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการไม่เห็นสมควรให้ปล่อยชั่วคราวและไม่เห็นสมควรให้เจ้าอาวาสรับตัวไปควบคุม พนักงานสอบสวนมีอำนาจจัดดำเนินการให้สละสมณเพศได้ และ (๓) เมื่อพนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการไม่เห็นสมควรให้ปล่อยชั่วคราวและพระภิกษุรูปนั้นมีได้สังกัดในวัดใดวัดหนึ่งหรือเป็นพระจรจัด พนักงานสอบสวนมีอำนาจจัดดำเนินการให้สละสมณเพศได้ ในคดีก่อนที่จำเลยถูกจับกุมในข้อหาฆาตกรรมต่อจิต และประสาทไว้ในครอบครอง พนักงานสอบสวนไม่เห็นสมควรให้ปล่อยชั่วคราว และพาจำเลยไปที่วัด บ. เพื่อให้จำเลยสึกแต่จำเลยไม่ยอมสึก และเจ้าอาวาสวัด บ. ก็ไม่ยอมสึกให้ พนักงานสอบสวนจึงพาจำเลย กลับไปที่สถานีตำรวจและจัดให้จำเลยลาสิกขาบทต่อหน้าพระพุทธรูปที่อยู่บนสถานีตำรวจ ดังนี้ จำเลย ย่อมเข้าใจได้ว่าจำเลยยังไม่ขาดจากความ เป็นพระภิกษุเนื่องจากจำเลยไม่สมัครใจลาสิกขาบทและการดำเนินการให้จำเลยสละสมณเพศกระทำโดยผลการของเจ้าพนักงานตำรวจ เมื่อจำเลยแต่งกายเป็น พระภิกษุในพระพุทธศาสนาเมื่อพ้นจากการคุมขังโดยได้รับการปล่อยชั่วคราวแล้ว ถือว่าจำเลยไม่มีเจตนา กระทำความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒๐๘ (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๖๗๘๒/๒๕๔๓)

จากบทบัญญัติของกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการรับรองและคุ้มครองเสรีภาพในการถือ ศาสนา นิกาย หรือลัทธินิยม หรือความผิดในลักษณะเหยียดหยามศาสนาแล้วนั้นยังมีข้อควรพิจารณา ที่สำคัญที่เกี่ยวข้องกับการเหยียดหยามศาสนา ดังต่อไปนี้

๔. ข้อควรพิจารณาที่สำคัญ

ประมวลกฎหมายอาญา ลักษณะ ๔ ความผิดเกี่ยวกับศาสนา มาตรา ๒๐๖ - ๒๐๘ มีขึ้น เพื่อปกป้องคุ้มครองสถาบันศาสนา เสรีภาพในการถือศาสนา ความรู้สึกของศาสนิกชนทุกศาสนา ป้องกันมิให้มีการแสวงหาประโยชน์โดยการแต่งกายเลียนแบบพระหรือนักบวช ตลอดจนเพื่อเป็นการ รักษาความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชน อย่างไรก็ตาม บทบัญญัติของกฎหมายดังกล่าว ยังมีประเด็นข้อกฎหมายที่สำคัญซึ่งควรได้รับการพิจารณา กล่าวคือ

๔.๑ ความรับผิดชอบทางอาญาของพระสงฆ์กรณีเสพเมถุน ประชาชนชาวไทยส่วนใหญ่ นับถือพระพุทธศาสนามาช้านาน และให้ความเคารพสักการะต่อพระภิกษุสงฆ์ผู้เป็นสาวกสืบทอด พระพุทธศาสนาต่อจากพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แต่ในปัจจุบันปรากฏว่ามีพระสงฆ์บางรูปได้ประพฤติดน ล่วงละเมิดต่อพระธรรมวินัยและกระทำการอันไม่เหมาะสมต่อสมณเพศอย่างร้ายแรง และในบางกรณียัง ถึงขั้นเป็นความผิดอาญา เช่น เสพหรือค้ายาเสพติด เสพเมถุน ปลอมตนเป็นฆราวาสออกเที่ยวกลางคืน ต้มสุราหรือของมีเมา เล่นการพนัน คลุกคลีกับสตรีเพศ และดูสื่อลามกอนาจาร เป็นต้น โดยเฉพาะ

อย่างยิ่งกรณีที่พระภิกษุสงฆ์เสพเมถุนหรือมีความสัมพันธ์ทางเพศกับบุคคลอื่นซึ่งเป็นเรื่องที่ขัดต่อศีลธรรมและเป็นการทำลายศาสนาอย่างร้ายแรง แต่พระสงฆ์รูปนั้นได้รับโทษเพียงอาบัติปาราชิก โดยไม่มีความผิดอาญาฐานเหยียดหยามศาสนาตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒๐๖ แต่อย่างไรก็ตามกรณีตัวอย่างตามคำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๗๓๖/๒๕๐๕ จำเลยขณะเป็นพระภิกษุได้ร่วมประเวณีกับหญิงในกุฏิของจำเลยบนเขาวัง จังหวัดเพชรบุรี มีภิกษุของพระภิกษุใกล้เคียงหลายหลัง และมีพระพุทธรูปพระฉายอยู่บนเขาวังเป็นสถานที่ที่ประชาชนเคารพนับถือ นั้น เห็นได้ว่าเป็นการไม่สมควรอย่างยิ่งแต่จะถือว่าเป็นการเหยียดหยามศาสนา ตามความในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒๐๖ ยังไม่ถนัด

การเสพเมถุนของพระสงฆ์ไม่เท่ากับมนุษย์หรือสัตว์นั้น ในทางศาสนจักรถือว่าผิดพระวินัยอย่างร้ายแรง พระสงฆ์รูปนั้นต้องอาบัติปาราชิกขาดจากความเป็นพระและไม่สามารถกลับมาบวชใหม่ได้อีก สำหรับทางอาณาจักรนั้น เดิมก่อนที่จะมีการบังคับใช้ประมวลกฎหมายอาญากฎหมายตราสามดวงในพระไอยการลักษณะผ้าเมียบ บทที่ ๔๐ และ ๔๑ ได้บัญญัติไว้อย่างชัดเจนว่าห้ามพระภิกษุสามเณรเสพเมถุน ไม่ว่าจะเป็นการเสพเมถุนกับภริยาของผู้อื่นหรือผู้หญิงที่เป็นโสเภณินั้นยอมได้ชื่อว่าปาราชิกต้องสึกออกมาและต้องรับโทษตามกฎหมาย ดังนี้ บทที่ ๔๐ “มาตราหนึ่ง พระครูภิกษุสามเณร ผิดเมียบท่านถึงชำเราชื่อว่าปาราชิก ให้สึกออกเสียแล้วให้ใหม่โดยพระราชกฤษฎีกา” บทที่ ๔๑ “มาตราหนึ่ง พระครูภิกษุสามเณรผู้อยู่ในศีล ทำทุราจานผิดกิจวินัยทำร้ายด้วยหญิงหาผิวมิได้ถึงชำเราเป็นสัจใช้ ชื่อว่าปาราชิก ให้สึกออกลงโทษ ๕๐ หรือ ๒๕ ที่ ส่งตัวลงญาข้างหลวง ส่วนหญิงนั้นให้ทำโทษดุจหญิงทำชู้นอกใจผัวนั้นแล”^๔ จะเห็นได้ว่ากฎหมายตราสามดวงนั้นลงโทษทั้งตัวของพระภิกษุและสามเณรที่เสพเมถุนและผู้ที่ยกย่องเสพเมถุน ซึ่งเป็นการบัญญัติกฎหมายเพื่อปกป้องพระพุทธศาสนาและป้องกันไม่ให้พุทธศาสนิกชนต้องเสื่อมศรัทธาต่อพระสงฆ์ ต่อมาเมื่อมีการตราประมวลกฎหมายอาญาขึ้นใช้บังคับโดยมีแบบอย่างมาจากประเทศตะวันตก การเสพเมถุนของพระสงฆ์

^๔ที่มา ๒๐๐ ปี กฎหมายตราสามดวง ศูนย์ข้อมูลกฎหมายกลาง สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา.

ก็ไม่เป็นความผิดอาญาอีกต่อไป เป็นการแยกเรื่องของศาสนจักรออกจากอาณาจักรและปล่อยให้เรื่องการเสพเมถุนของพระสงฆ์เป็นเรื่องของพระวินัย

๔.๒ ความผิดเกี่ยวกับศาสนา ความผิดเกี่ยวกับศาสนาตามประมวลกฎหมายอาญาลักษณะ ๔ มาตรา ๒๐๖ – ๒๐๘ นั้น มีลักษณะเป็นความผิดต่อแผ่นดิน กล่าวคือ รัฐหรือสังคมส่วนรวมเป็นผู้ได้รับความเสียหาย ไม่มีผู้เสียหายโดยเฉพาะเจาะจงอื่นใดนอกเหนือไปจากรัฐ ความผิดดังกล่าวจึงเป็นความผิดที่ไม่อาจยอมความได้ เพราะไม่มีผู้ที่จะทำหน้าที่ยอมความโดยตรงและรัฐก็ไม่สามารถที่จะยอมความโดยการไม่ดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดได้ ดังนั้น ในกรณีที่มีการกระทำความผิดเกี่ยวกับศาสนาเกิดขึ้นจึงต้องมีการดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดจนถึงที่สุดเสมอ ตัวอย่างของความผิดอาญาแผ่นดินอื่น ๆ ได้แก่ ความผิดเกี่ยวกับความมั่นคง ความผิดเกี่ยวกับการปกครอง ความผิดเกี่ยวกับการยุติธรรม ความผิดเกี่ยวกับความสงบสุขของประชาชน ความผิดเกี่ยวกับเรื่องเพศ และความผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกาย เป็นต้น

๕. บทสรุป

ศาสนาทุกศาสนาถือว่าเป็นสถาบันที่สำคัญของสังคมทุกสังคมรวมทั้งสังคมไทยและมีความผูกพันกับคนไทยมาช้านาน โดยเฉพาะศาสนาพุทธเป็นทั้งที่ยึดเหนี่ยวทางจิตใจ เป็นบ่อเกิดของขนบธรรมเนียมประเพณี ศิลปวิทยาการ และเป็นแบบอย่างในการดำเนินชีวิต ทำให้คนไทยมีพื้นฐานทางจิตใจและสังคมที่ดี ดังนั้น การกระทำไม่ว่าด้วยประการใด ๆ ก็ตามซึ่งจะถือว่าเป็นการดูหมิ่นเหยียดหยามศาสนาหรือไม่ จะต้องพิจารณาถึงความยึดถือในทางศีลธรรมของมนุษย์ประกอบด้วยและการกระทำดังกล่าวจะต้องเป็นการกระทำที่ถึงขนาดก่อความสงบสาธารณะหรือขัดต่อศีลธรรมอันดีของประชาชน ซึ่งจะเห็นได้ว่าบทบัญญัติตามประมวลกฎหมายอาญาในส่วนที่เกี่ยวกับความผิดฐานเหยียดหยามศาสนาก็ยังไม่มี ความชัดเจนว่าการกระทำในลักษณะใดบ้างที่จะเป็นการเหยียดหยามศาสนาอยู่นั้นเอง อย่างไรก็ตาม ในปัจจุบันคนไทยต้องประสบกับปัญหามากมายทั้งด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม ทำให้คนไทยต้องหันไปพึ่งพาวัตถุมากขึ้นจนหลงลืมวิถีชีวิตดั้งเดิม และอาจหลงลืมไปว่าสิ่งจำเป็นในการดำรงชีวิตของมนุษย์นั้นไม่ใช่วัตถุแต่เป็นจิตใจ และการประพฤติปฏิบัติตามหลักธรรมของศาสนาต่างหากที่จะนำพาชีวิตมนุษย์ไปสู่เป้าหมายที่ดีงาม สุดท้ายนี้หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคนไทยจะเห็นถึงความสำคัญของศาสนา ปฏิบัติตามคำสั่งสอนของศาสนา ไม่ดูหมิ่นเหยียดหยามศาสนาอื่น และรู้จักที่จะนำหลักธรรมของศาสนามาใช้เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตต่อไป ๑